

KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMININ BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: 2017-2021 DÖNEMİNE BİR BAKIŞ

Abdullah Zübeyr AKMAN ¹
Meral ERDİRENÇELEBİ ²

Öz

Bu çalışma, Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) anahtar kavramı üzerinden, SCOPUS veri tabanı kullanılarak 2017-2021 yıllarını kapsayan bir bibliyometrik çalışmadır. Çalışmanın amacı KSS alanında gerçekleştirilen son 5 yıldaki çalışmalara bilimsel açıdan bir ışık tutmak, mevcut bilimsel üretimin ilerlemesini sağlamak ve bu alanda çalışma yapacak bilim insanlarını destekleyici bilgiler ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda yöntem olarak bibliyometrik analiz tercih edilmiştir. Analizler VOSviewer 1.6.18 programı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak en çok makale 1233 adet ile 2020 yılında yazılmış ve en üretken ülke ABD olmuştur. Yine en üretken yazar García-Sánchez, en üretken dergi *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*'tir. Anahtar kelime olarak en çok "Kurumsal Sosyal Sorumluluk" kavramı ön plana çıkmıştır. En üretken kurum "Hong Kong Polytechnic University", en çok atıf alan yazar Lins, en çok birlikte atıf alan yazar Carroll ve en çok atıf alan makale de Lins ve ark.'nın 2017 yılında yazdıkları makale olmuştur.

Anahtar Kelimeler : Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS), Bibliyometrik Analiz, İçerik Analizi, VOSviewer.

JEL Sınıflandırması : M14, G30, M20.

¹ Öğr. Gör. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Konya Ereğli Kemal Akman Meslek Yüksekokulu, abduallahzubeyrakman@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6392-1884.

² Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi, merdirencelebi@erbakan.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7705-6067.

Atıf / Citation (APA 6):

Akman, A. Z., & Erdirençelebi, M. (2023). Kurumsal sosyal sorumluluk kavramının bibliyometrik analizi: 2017-2021 dönemine bir bakış. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(3), 597-614. <http://doi.org/10.25287/ohuiibf.1153209>.

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE CONCEPT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY: A LOOK AT THE PERIOD 2017-2021

Abstract

This study is a bibliometric study covering the years 2017-2021 using the SCOPUS database, based on the key concept of Corporate Social Responsibility (CSR). The aim of the study is to shed a scientific light on the studies carried out in the last 5 years in the field of CSR, to ensure the progress of current scientific production and to provide supporting information for scientists who will work in this field. For this purpose, content analysis is preferred as a method. Analyses were carried out using the VOSviewer 1.6.18 program. As a result, the most articles were written in 2020 with 1233 articles and the most productive country was the USA. Again, the most prolific writer is García-Sánchez, the most prolific journal is "Corporate Social Responsibility and Environmental Management. As a keyword, the concept of "Corporate Social Responsibility" came to the fore the most. The most productive institution was "Hong Kong Polytechnic University", the most cited author was Lins, the most co-cited author was Carroll, and the most cited article was the article written by Lins et al. in 2017.

Keywords : Corporate Social Responsibility (CSR), Bibliometric Analysis, Content Analysis, VOSviewer.

JEL Classification : M14, G30, M20.

GİRİŞ

Günümüzde şirketlerin küresel rekabet sürecinde var olabilmeleri için bazı kavramları iyi bilmeleri gerekmektedir. Özellikle şirketlerin bir ekosistem içerisinde oldukları düşünülürse, sadece kendi kârları için değil ilgili iç ve dış paydaşların da refahlarını düşünmek zorunda olmaları gerekir. Şirketlerin kapsayıcı düşünme süreci kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır (Jamali & Mirshak, 2007: 245). Bu bağlamda şirketlerin faaliyetlerini sürdürürken paydaşlarına ve özellikle de topluma karşı birtakım sorumluluk bilincinde olmaları ve bu bilinçte iş ve işlemlerini gerçekleştirmeleri gerekmektedir (Chapple & Moon, 2005: 416).

H.R. Bowen, KSS tanımını ilk defa kullanan kişi olarak kabul görmektedir. Bowen, 1953 yılında, sosyal sorumluluk terimini ilk kez kullandığı *Social Responsibilities of the Businessman* (İş adamının Sosyal Sorumlulukları) adlı kitabını yayınlarken, iş adamlarının KSS politikalarını izleme, bu kararları alma veya iş adamlarının toplumumuzun amaç ve değerleri açısından arzu edilen eylem çizgilerini izleme yükümlülükleri olarak tanımlamıştır (Bowen, 1953'ten aktaran Sheehy & Farneti, 2021: 4).

Şirketlerin topluma karşı sorumlulukları olduğu inancı yeni değildir ve aslında şirketlerin toplumla ilgili kaygısını birkaç yüzyıl öncesine kadar takip etmek mümkündür (Carroll, 2008). Kısacası şirketler, tek başlarına yaşamamakta, toplumla ve diğer paydaşlarıyla bir ekosistem içerisinde hareket etmektedirler (Flammer, 2013: 760).

Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kavramı, dünya genelinde ilgi gören ve gittikçe artan bir şekilde dünya ekonomisinde kendine yer bulan bir kavramdır. Son yıllarda KSS'ye artan ilginin nedeni, artan küresel ticaret, şeffaflık ve vatandaş olma bilinci gibi kavramlarla şekillenen küresel düzendir ve bu düzende sadece devletler değil, birçok kurumsal şirkette toplumların refahı ve mutluluğu için çalışmaktadır (Jamali & Karam, 2018).

Bu araştırmanın amacı, Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) alanındaki bilimsel bilgi evriminin bibliyometrik analizler ve ağ görselleştirme yoluyla analiz edilmesidir. Bu amaçla, bu araştırma alanındaki ana ilerlemeler, bilgi boşlukları, eğilimler ve sonuç olarak gelecekteki araştırmalara destekleyici olarak ortaya bir araştırma konmak istenmiştir. KSS anahtar kavramı çerçevesinde arama gerçekleştirilmiş ve ilgili sonuçlar bulgular kısmında verilmiştir. Araştırmanın önemi ise son yıllarda

önemi gittikçe artan KSS kavramının yerel literatürde daha iyi anlaşılması ve kavramın son dönemde yaşadığı değişiklikleri farklı bir boyuttan aktarılması olarak söylenebilir. Araştırma, daha önce ele alından KSS bibliyometrik çalışmalarından farklı olarak KSS kavramını, en çok ilişkili olduğu alan işletme alanı olduğu için (Jamali & Mirshak, 2007: 243) alan sınırlaması olarak “İşletme, Yönetim ve Muhasebe” alanlarının seçilmesi ve buradaki literatür boşluğunun doldurulması amaçlanmıştır.

I. LİTERATÜR İNCELEMESİ

1950’lerde başlayan KSS çalışmaları, 1970’lerle beraber bazı yazarların çeşitli KSS tanımlarını ortaya koymasıyla hızlanmıştır (Carroll, 1991). Literatürde oluşturulan daha önceki tanımlar, şirketlerin ekonomik hedeflerine ulaşmak ve yasal standartları karşılamak gibi KSS'nin temel yönlerine odaklanırken, daha yeni ortaya çıkan tanımlar ise sosyal faydalara ve paydaşların refahına vurgu yapmaktadır (Lee & Carroll, 2011: 216).

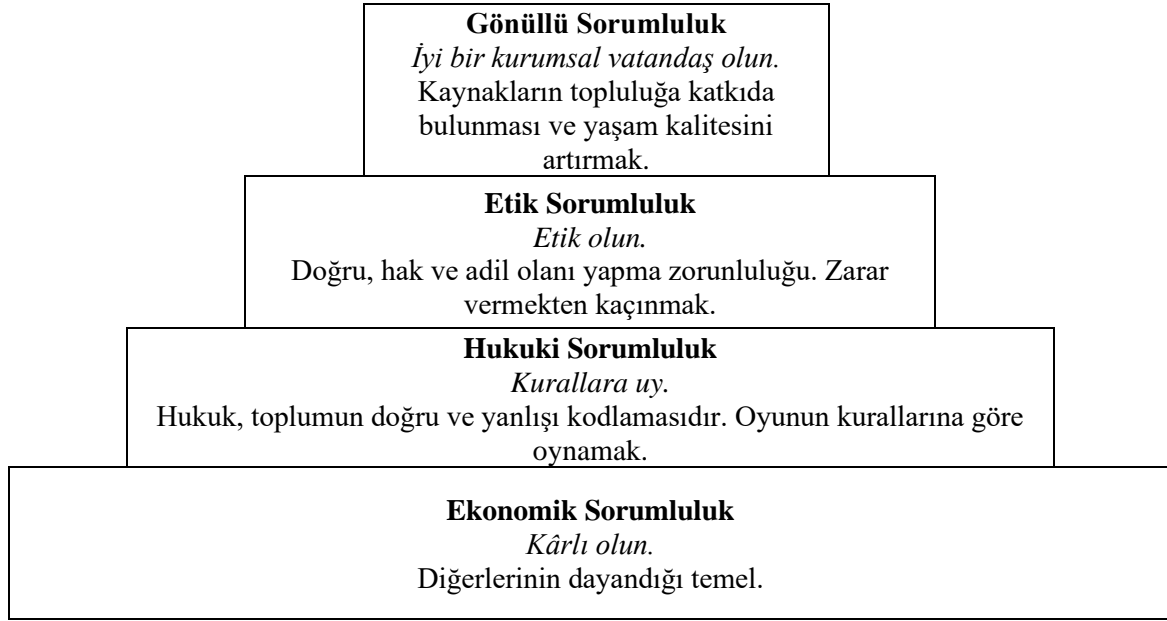
Bu alanda en çok kabul gören görüşlerden biri, KSS'yi “şirketlerin sosyal ve çevresel kaygıları ticari faaliyetlerinde ve paydaşlarıyla olan etkileşimlerinde gönüllü olarak entegre ettikleri bir kavram” olarak tanımlamaktadır (Commission of the European Communities, 2006). Yine bir diğer önemli KSS tanımı ise KSS'yi ekonomik, yasal, etik ve gönüllü sorumluluk gerektiren bir kavram olarak gören yaklaşımdır (Carroll, 1979).

Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi (WBCSD), KSS'yi “işletmenin çalışanlar, aileleri ve yerel topluluklarla birlikte çalışarak sürdürülebilir ekonomik kalkınmaya katkıda bulunma taahhüdü” şeklinde tanımlamaktadır (WBCSD, 2001). Bu bağlamda KSS'nin temel argümanı, ticari şirketlerin daha geniş bir paydaş yelpazesinin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışma yükümlülüğüne sahip olmasıdır (Clarkson, 1995: 94; Waddock, Bodwell & Graves, 2002: 134).

Smith (2001) kavramı, “Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS), kurumsal politika ve uygulamalardan etkilenecek firmanın paydaşlarına ve insanlara karşı yükümlülüklerini ifade etme şekli” olarak ifade etmiştir... Bu yükümlülükler yasal gerekliliklerin ve firmanın hissedarlarına karşı görevlerinin ötesine geçer. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi, herhangi bir zararı en aza indirmeyi ve firmanın toplum üzerindeki uzun vadeli faydalı etkisini en üst düzeye çıkarmayı amaçlamaktadır” şeklinde tanımlamaktadır. Devamında aynı tanım üzerinden hareket eden Lantos (2001: 9), kavramı, toplumun uzun vadeli ihtiyaç ve isteklerine yönelik şirketin olumlu eylemlerinin sayısını artırması ve toplum üzerindeki olumsuz eylemlerinin sayısını en aza indirmesi süreci olarak tanımlamaktadır.

KSS alanında birçok teori ve model mevcuttur. Örneğin Garriga ve Melé (2004) kurumsal sosyal sorumluluğun incelenmesine yönelik dört grup belirlemiştir: araçsal teoriler, politik teoriler, bütünleştirici teoriler ve etik teoriler. Benzer şekilde Dahlsrud (2008), KSS için beş boyut geliştirmiştir. Bu beş boyut: paydaş, sosyal, ekonomik, gönüllülük ve çevresel boyutlardır. Bir başka bakış açısı ise Burke ve Logsdon'un (1996) beş boyutlu bakış açısıdır. Bu boyutlar: merkezilik, özgüllük, proaktiflik, gönüllülük ve görünürlüktür.

Carroll (1991: 42) KSS'yi dört boyutta inceler ve ortaya attığı dörtlü model, alanda oldukça geniş bir kullanım alanına sahiptir (Carroll & Shabana, 2010; Lee, Seo & Sharma, 2013; Lee & Carroll, 2011; Sheehy & Farneti, 2021; Wagner-Tsukamoto, 2019). Bu modelde dört sorumluluk kategorisi tanımlanır; “ekonomik, yasal, etik ve gönüllü sorumluluk”. Bu sorumluluklar kurumsal paydaşlar ve bir bütün olarak toplum tarafından şirketlere yüklenen beklentilerdir. Bu beklentilerin yerine getirilmesi hem işletmeler hem de toplum tarafından oldukça önemlidir.

Şekil 1. KSS Piramidi

Kaynak: (Carroll, 1991).

Ekonomik sorumluluk boyutu işletmeler için en önemli boyuttur ve piramidin adeta temelidir. Çünkü bir işletmenin en önemli amacı kâr elde etmektir. Hukuki sorumluluk boyutu, işletmenin, devletin koyduğu kurallara uygun şekilde hareket etmesidir. Etik sorumluluk boyutu, işletmelerin içinde buldukları toplumların yaşamlarına, örflerine, geleneklerine göre şekillenmesi ve onlara saygılı bir şekilde hareket etmesidir. Son olarak gönüllü sorumluluk boyutu ise, toplumun yaşam kalitesini artırmak için gönüllü faaliyetlerde bulunmak ve toplum yararına işler yapmaktır (Carroll, 1991, ss. 4-6).

KSS, birçok alanda kendine yer bulabilen bir kavramdır. Muhasebeden finansa, işletme performansından pazarlamaya, paydaş kuramından (Prado-Lorenzo, Gallego-Alvarez & Garcia-Sanchez, 2009) yönetişime ve sürdürülebilirliğe (García-Sánchez, Frías-Aceituno & Rodríguez-Domínguez, 2013), çalışan performansından insan kaynakları yönetimine kadar birçok alanda çalışılmıştır (Karagiorgos, 2010). KSS'nin çok çeşitli alanlarda çalışılmasının nedenlerinden birisi, genel yapısının işletme alanındaki birçok kavramla beraber kullanılmasına uygun olmasıdır. KSS'yi benimseyen firmalar, varlıklarını toplumun yaşadığı endişeleri göz önünde bulunduran şeffaflık, sorumluluk ve hesap verebilirlik kavramlarını benimseyen bir firma şeklinde sunabilmektedirler (Majumdar ve ark., 2008: 2).

Ye, Kueh, Hou, Liu & Yu (2020), sürdürülebilir kalkınmada KSS'nin etkisine baktıkları araştırmada, KSS'nin sürdürülebilir kalkınmada yakın zamandan başlayan bir süreçle etkili olduğu bulmuşlardır. Bu alandaki en etkili üç derginin Corporate Social Responsibility and Environment Management; Sustainability and Journal of Cleaner Production olduğunu, Porter ve Carroll'un en etkili yazarlar olduğunu bulmuşlardır.

Li ve ark. (2021), KSS ve kurumsal itibarı üzerine bibliyometrik analizler gerçekleştirmişlerdir ve sadece nicel çalışmaları ele almışlardır. Sonuç olarak hem KSS hem de kurumsal itibarın çok boyutlu olduğunu, iki kavram arasında net bir ilişkinin olmadığını, nitel olarak çalışma yapılırsa daha derinlemesine sonuçlar çıkabileceğini bulmuşlardır.

Meseguer-Sánchez ve ark. (2021), gerçekleştirdikleri bibliyometrik çalışmada, KSS alanında en üretken yazarın García-Sánchez, konuyla ilgili en çok çalışılan alanın Business, Management and Accounting, en üretken derginin ise Sustainability Switzerland olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca en

üretken ülkenin ABD, yine en üretken kurumun ise Universidad de Salamanca olduğunu ortaya koymuşlardır.

Zainuldin ve Lui (2022), bankacılık sektöründe gerçekleştirdikleri çalışmada KSS alanında bibliyometrik analizler yapmışlardır. Yıl olarak 2009 ve 2019 arasını almışlardır. Sonuç olarak 548 makaleye ulaşılmış ve KSS ile entelektüel yapı, finansal performans, paydaşlar ve İslami bankalar arasında ilişkiler ağı bulunmuştur.

Yukarıdaki KSS literatüründen sonra bir sonraki bölümde yöntem, analiz ve bulgulara yer verilmiştir.

II. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu çalışmanın amacı, KSS alanındaki bilimsel bilgi düzeyinin son beş yıldaki gelişimine bakmaktır. Bu bağlamda da Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kavramıyla ilgili çalışmaların adeta bir haritası çıkartılmıştır. Bibliyometrik çalışmalar, birçok farklı bağlamda kullanılan analitik bir araçtır (Kaur, Radicchi & Menczer, 2013). Bibliyometrik çalışmalar, temel olarak sayısal verilere ve grafiklere dayanmaktadır. Bibliyometrik çalışmalar, yayınlanan araştırmaları görsel olarak sunmaya yarayan ve nicel yöntemler kullanan bir araştırma türüdür. Bu sayede yazarları, ülkeleri, çalışmalarını görmek mümkündür. Bu yöntemle bir araştırmacının çalışmaya başlamadan önce ilgili alanda nelerin olduğunu ve en önemli yazar/çalışmaların neler olduğunu göstermesi önemlidir (Krauskopf, 2018; Zupic & Čater, 2015).

Bu çalışmada, mevcut ilişkileri belirlemek için istatistiksel ve haritalama araçları kullanılarak Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) kavramına ilişkin toplam 5047 makale analize tabi tutulmuştur. Bu bağlamda ana veri tabanlarından SCOPUS, analizler için veri tabanı olarak seçilmiştir ((Boshoff & Akanmu, 2018; Handoko, 2020; Julius ve ark., 2021; Sweileh, 2018)). Scopus veri tabanının seçilme nedeni, bir araştırmayı izlemek, analiz etmek ve görselleştirmek için akıllı araçlar içeren, hakemli literatürün en büyük özet ve alıntı veri tabanı ve bilim, teknoloji, tıp, sosyal bilimler ve sanat ve beşeri bilimler alanlarında dünyanın araştırma çıktılarına en kapsamlı genel bir bakışı sunmasıdır (Mongeon & Paul-Hus, 2016; Khiste & Paithankar, 2017).

Kısaca çalışma, 2017-2021 yılları arasındaki son beş yılı kapsayan, SCOPUS veri tabanında, “Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS)/Corporate Social Responsibility (CSR)” anahtar kelimesi temelinde kurgulanmış bir bibliyometrik çalışmadır. Çalışma kapsamında SCOPUS veri tabanında şu şekilde arama gerçekleştirilmiştir:

“TITLE-ABS-KEY ("Corporate Social Responsibility") AND (LIMIT-TO (PUBSTAGE , "final")) AND (LIMIT-TO (DOCTYPE , "ar")) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA , "BUSI")) AND (LIMIT-TO (LANGUAGE , "English")) AND (LIMIT-TO (SRCTYPE , "j")) AND (LIMIT-TO (PUBYEAR , 2021) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2020) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2019) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2018) OR LIMIT-TO (PUBYEAR , 2017))”.

Çalışma kapsamında sadece nihai makale çalışmaları ele alınmıştır. Yukarıdaki duruma göre KSS kavramı arandıktan sonra, ilgili veri toplama ve analiz tekniği kısmına geçilmiştir.

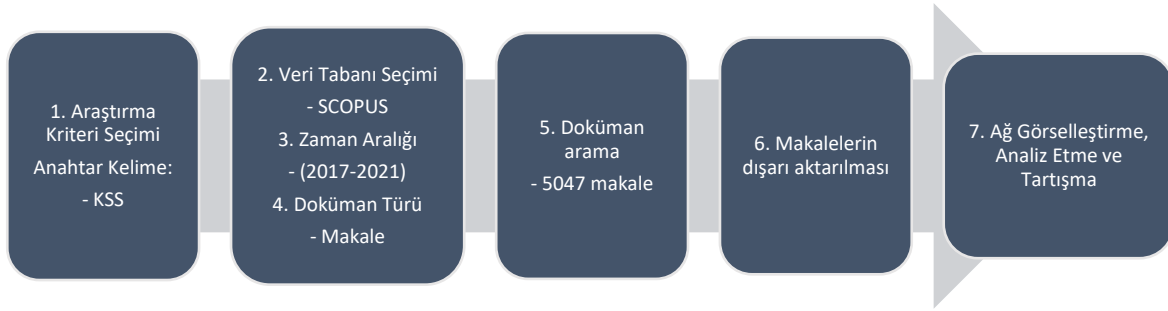
II.I. Veri Toplama ve Analiz Tekniği

Bu araştırma çalışmasının uygulama kısmı için bibliyometrik analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu yöntemin temel amacı, belirli bir araştırma alanındaki ana bileşenleri belirlemek, düzenlemek, görselleştirmek ve analiz etmektir (Cobo, López-Herrera, Herrera-Viedma & Herrera, 2011; Lievrouw, 1989). Son dönemlerde bibliyometrik analizler ve içerik analizleri oldukça fazla

kullanılmaya başlanmıştır (Ayhan, Çolak & Önder, 2022; Feng, Zhu & Lai, 2017; Meseguer-Sánchez ve ark., 2021; Yetim ve Uğurluoğlu, 2021).

Bibliyometrik haritalama yöntemi, bilimsel alanların yapısını ve dinamiklerini incelemek için güçlü bir araçtır. Araştırmacılar, çalıştıkları alanı daha iyi anlamak için bibliyometrik haritalardan yararlanabilirler (Noyons, 2004; Van Eck & Waltman, 2007). Değerlendirme ve ilişkisel teknikler, araştırma temaları, etki ve yönlerin yanı sıra işbirliği eğilimleri için bulgu ve eşlemeler üretmek için kullanılır (Zainuldin ve Lui, 2022: 1).

Şekil 2, bu çalışmada kullanılan yöntemin akış diyagramını göstermektedir. Kısacası, anahtar kelime olarak “Kurumsal Sosyal Sorumluluk” kavramı, veri tabanı olarak SCOPUS, zaman aralığı olarak son beş yıl (2017-2021), doküman türü olarak “makale”, konu alanı olarak “İşletme, Yönetim ve Muhasebe” alanı, yayın dili olarak “İngilizce” dili tercih edilmiş ve sonuç olarak 5047 makaleye erişim sağlanmış ve analizler gerçekleştirilmiştir. Konu alanı olarak “İşletme, Yönetim ve Muhasebe” alanlarının seçilmesi, KSS kavramının daha çok işletme alanında işlenmesi ve işletmeleri incelemesi olarak söylenebilir (Jamali & Mirshak, 2007)

Şekil 2. Kullanılan Yöntemin Akış Diyagramı

Araştırma kapsamında yayın yılı, dergi, konu alanı, yazar ve ortak yazarlar, kurum, ülke ve araştırmada yer alan anahtar kelimeler VOSviewer 1.6.18 programı aracılığıyla analiz edilmiştir (Van Eck & Waltman, 2007). Bu yazılım, kullanılan değişkenlerin her biri için ağ haritaları oluşturarak sözcüklerin gruplandırılmasına ve işlenmesine olanak tanır. VOSviewer programı ayrıca bilimsel literatürden çıkarılan önemli terimlerin ortak oluşum ağlarını oluşturmamıza ve görselleştirmemize izin verir (Reyes-Menendez, Saura & Thomas, 2020).

- Çalışma kapsamında cevap aranan sorular şöyledir;KSS alanında yapılan çalışmaların son beş yıldaki trendi ne olmuştur?
- KSS alanında en çok çalışmayı hangi ülke ve kurum yapmıştır?
- KSS alanında en çok çalışma gerçekleştiren ve atıf alan yazarlar kimlerdir?
- KSS alanında üretken dergiler, atıf sayısı ve H-indeksi nasıldır?
- KSS alanındaki birlikte atıf verme durumu nasıldır?
- KSS alanındaki çalışmalarda kavramla ilgili en alakalı ve en sık kullanılan anahtar kelimeler nelerdir?

III. BULGULAR

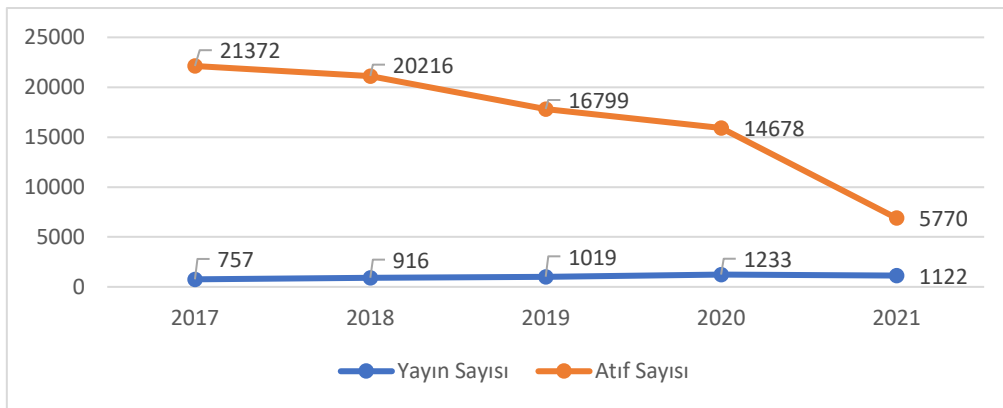
III.I. KSS'nin Dönemsel Gelişimi

Bu bölüm, makale sayılarını, yayınlanma yıllarını, dönemler arasındaki değişim yüzdelere ve son olarak incelenen araştırma konusu ile makalelerin yayınlandığı toplam dergi sayısını gösterir. Tablo 1, 2017 ve 2021 yılları arasında Sürdürülebilirlik ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS) konusunda yayınlanan makalelerin temel özelliklerinin evrimini göstermektedir.

Tablo 1. Makale Sayısının Evrimi ve Atıf Sayıları

Yıl	Makale Sayısı	Atıf Sayıları
2017	757	21.372
2018	916	20.216
2019	1.019	16.799
2020	1.233	14.678
2021	1.122	5.770
Toplam	5.047	78.835

Tablo 1 ve Şekil 3, hangi yıl kaç makalenin yayınlandığı ve kaç atıf yapıldığını göstermektedir. KSS alanında son beş yılda gerçekleştirilen yayın sayısı toplamı 5047, atıf sayısı toplamı ise 78.835'tir. 2017 yılında 757 makale ve 21.372 atıf sayısı varken 2021 yılında 1122 makale ve 5.770 atıf sayısına erişilmiştir. Atıf sayısında yıllar geçtikçe bir düşüş göze çarpmaktadır. En yüksek yayın sayısı 2020 yılında 1233 makale ile olurken, en yüksek atıf sayısı 2017 yılında 21.372 olarak gerçekleşmiştir. KSS kavramının son yıllarda daha fazla dikkat çektiği (Jones-Kowalska & Zielinski, 2020) ve daha çok çalışıldığına (Chu ve ark., 2022) dikkat çekilse de, araştırmamızda 2021 yılında çalışma sayısının düştüğü görülmektedir. 2021 yılındaki düşüşte COVID-19 sürecinin, dijitalleşme ve dijital dönüşüm çalışmalarının oldukça revaçta olması, sosyal inovasyon, sosyal girişimcilik ve kapsayıcı inovasyon gibi yeni bazı kavramların ortaya çıkması bu düşüşte etkili olmuş olabilir.

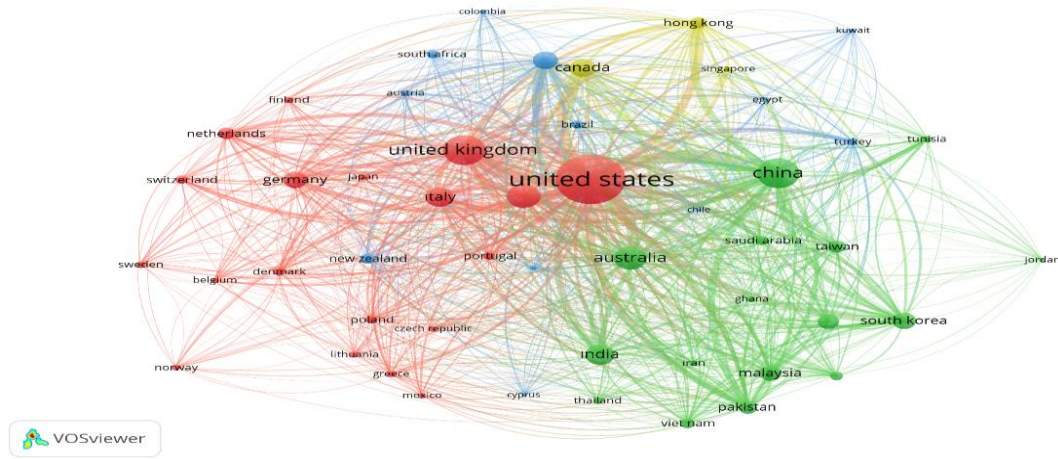

Şekil 3. Yıllara Göre Yayın ve Atıf Sayısı

Tablo 2. Makale Sayısında En Üretken Ülkelerin Sıralaması

S. No.	Ülke	Makale Sayısı	Yüzde (%)
1	USA (Amerika Birleşik Devletleri-ABD)	1127	27,9
2	China (Çin)	511	12,6
3	United Kingdom (İngiltere)	507	12,5
4	Spain (İspanya)	354	8,8
5	Australia (Avustralya)	340	8,4
6	India (Hindistan)	281	7,0
7	Italy (İtalya)	256	6,3
8	Canada (Kanada)	239	5,9
9	France (Fransa)	225	5,6
10	Germany (Almanya)	203	5,0

Tablo 2’de KSS alanındaki en üretken ülkelere yer verilmiştir. Tabloya göre ABD, 1127 makale (%27.9) sayısı ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sonuç, Carroll’ın (2008) ortaya koyduğu KSS ile ilgili en fazla çalışmanın ABD’de ortaya çıktığını göstermesi ile paralellik göstermektedir. İkinci sırada Çin, 511 makale (%12.6) ve üçüncü sırada İngiltere, 507 makale (%12.5) ile yer almaktadır. Bu üç ülke, son beş yıldaki çalışmaların neredeyse yarısını ortaya çıkarmışlardır. Dördüncü sırada ise bu alanda en çok makale üreten García-Sánchez’in ülkesi İspanya gelmektedir. Bu ülkeler, KSS alanında öncü olan ülkelerdir.

Şekil 4. En Çok Atıf Alan Ülke Görseli

Şekil 4’te çalışmalarına en çok atıf alan ülkelerin görseli verilmiştir. Görsele göre ABD, İngiltere, Çin, Avustralya ve Kanada en çok atıf alan ülkelerin başında yer almaktadır. ABD, tablo 2’yle orantılı olarak hem en üretken ülke hem de en çok atıf alan çalışmalara ev sahipliği yapan ülke konumundadır ve en çok atıf alan ülke olmasında (Chen, Hung & Wang, 2018; Dyck, Lins, Roth & Wagner, 2019; Lins, Servaes & Tamayo, 2017) gibi çalışmaların toplamda 1316 atıf almasının etkisi büyüktür.

Tablo 3. En Çok Çalışma Gerçekleştiren Yazarlar, Çalışma Sayıları ve Toplam Atflar

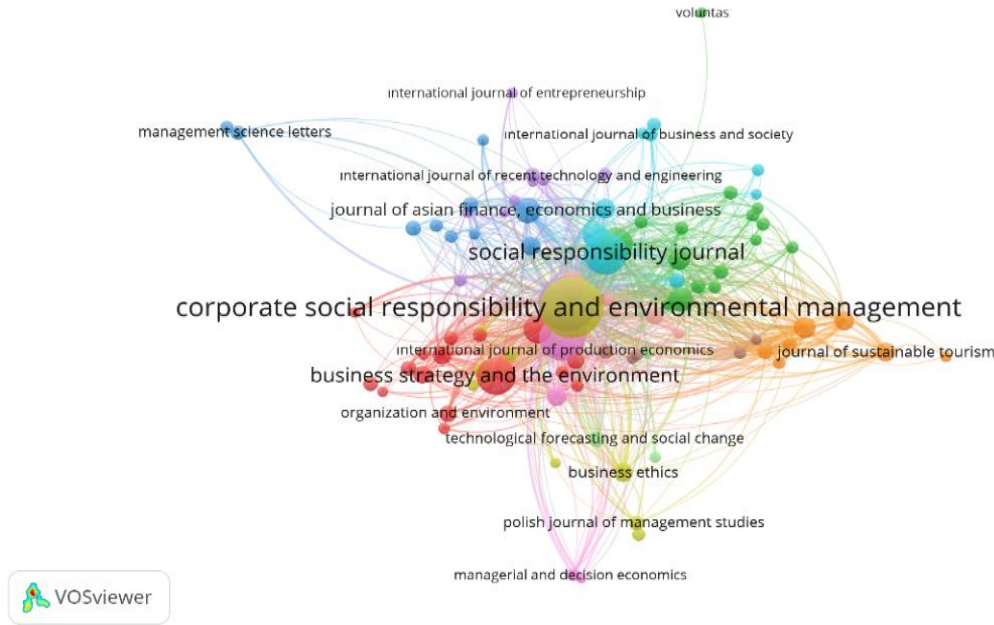
S. No.	Yazar	Kurumu	Makale	Toplam Atf	TA/M
1	García-Sánchez, I.M.	Universidad de Salamanca	33	1005	30,45
2	Martínez-Ferrero, J.	Universidad de Salamanca	24	557	23,21
3	Pérez, A.	Universidad de Cantabria	13	160	12,31
4	Gond, J.P.	University of London	12	514	42,83
5	Lee, S.	Pennsylvania State University	12	223	18,58
6	Jarboui, A.	Nice University	11	80	7,27
7	Loosemore, M.	University of Technology Sydney	11	186	16,91
8	Pucheta-Martínez, M.C.	Universidad Jaume I	11	217	19,73
9	Jamali, D.	University of Sharjah	10	677	67,70
10	Seele, P.	Università della Svizzera italiana	10	320	32,00

Tablo 3, alanda en çok çalışma gerçekleştiren yazarların listesini gostermektedir. İlk sırada 33 makale çalışması ile University of Salamanca’dan García-Sánchez yer almaktadır. Onu yine aynı kurumdan Martínez-Ferrero 24 makale ile takip etmektedir. Üçüncü sırada ise Universidad de Cantabria’den Pérez 13 makale ile yer almaktadır. Ancak aldığı toplam atf ve gerçekleştirdiği çalışma oranına bakıldığında en verimli yazarın University of Sharjah’den Jamali’nin olduğu gorülmektedir.

Tablo 4. En Üretken Dergiler, Çalışma Sayıları ve Etki-H Faktörleri

S. No.	Dergi Adı	Sayı	Yüzde (%)	Etki Faktörü (2021)	H-İndeks (2021)
1	Corporate Social Responsibility and Environmental Management	380	24,9	9,25	82
2	Journal of Business Ethics	306	20,0	6,96	208
3	Journal of Cleaner Production	193	12,6	10,96	232
4	Social Responsibility Journal	174	11,4	3,72	37
5	Business Strategy and the Environment	135	8,8	11,28	115
6	Journal of Business Research	98	6,4	11,06	217
7	Business and Society	71	4,6	7,53	81
8	Journal of Asian Finance Economics and Business	58	3,8	2,78	20
9	Sustainability Accounting Management and Policy Journal	58	3,8	4,13	34
10	Corporate Governance Bingley	55	3,6	3,277	64

Tablo 4’te KSS alanında en üretken dergiler ve çalışma sayıları yer almaktadır. En çok çalışmanın gerçekleştirildiği dergi Corporate Social Responsibility and Environmental Management adlı dergidir ve toplamda 380 makale çalışması gerçekleştirilmiştir. İkinci sırada Journal of Business Ethics dergisi 306 makale çalışması ile yer almaktadır. Üçüncü sırada ise Journal of Cleaner Production dergisi 193 makale ile yer almaktadır. Tabloda yer alan dergilerin hemen hemen hepsi Q1 dergileridir ve etki faktörleri ile H-İndeksleri tabloda yer almaktadır. Q1 dergileri, ilk çeyrekte yer alan ve “top” denilen dergilerin girdiği bir sıralamadır.

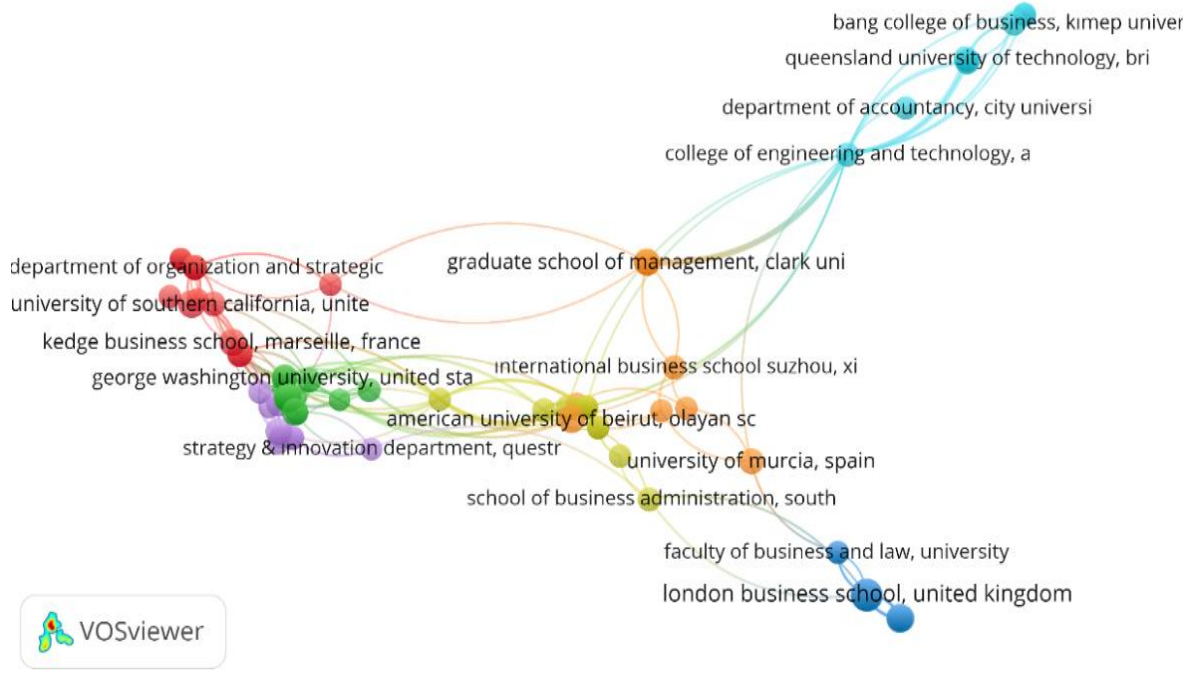
Şekil 5. En Çok Atıf Alan Dergiler

Şekil 5’te en çok atıf alan dergiler yer almaktadır. Yine tablo 4’le uyumlu olarak en çok atıf alan ilk sıradaki dergi Corporate Social Responsibility and Environmental Management dergisidir. Devamında ise ikinci ve üçüncü sıraları Business Strategy and the Environment dergisi ve Journal of Cleaner Production dergisi almaktadır. Bu dergilerin çoğunluğu Q1 düzeye sahip dergilerdir ve genel olarak etki faktörleri ve H-İndeksleri oldukça yüksektir. Bu da konunun ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. En Üretken Kurumlar

S. No.	Kurum Adı	Makale	Toplam Atıf	TA/M
1	Hong Kong Polytechnic University	50	765	15,30
2	Universidad de Salamanca	49	1131	23,08
3	Copenhagen Business School	37	1154	31,19
4	Pennsylvania State University	36	645	17,92
5	Sun Yat-Sen University	32	449	14,03
6	York University	32	598	18,69
7	RMIT University	28	370	13,21
8	University of Sfax	28	219	7,82
9	Universitat de València	26	500	19,23
10	Universiti Sains Malaysia	25	226	9,04

Tablo 5’te en üretken on kurumun sıralamasına yer verilmiştir. İlk sırada 50 makale ve 765 toplam atıf ile Hong Kong Polytechnic University yer almaktadır. İkinci sırada 49 makale ve 1131 toplam atıf ile Universidad de Salamanca yer almaktadır. Üçüncü sırada ise 37 makale ve 1154 atıf ile Copenhagen Business School yer almaktadır. Üretkenlik olarak en verimli kurum ise 31,19 oranıyla Copenhagen Business School yer almaktadır.

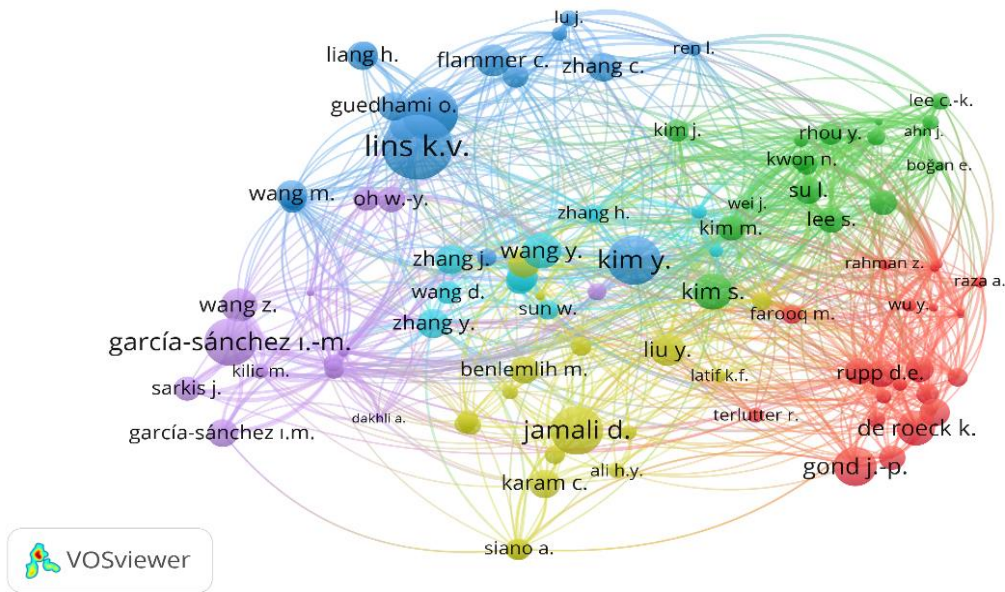
Şekil 6. En Çok Atıf Alan Kurumlar

Şekil 6’da en çok atıf alan kurumlar yer almaktadır. İlk üç sırayı London Business School, London School of Economics and Political Science ve University of Utah yer almaktadır. Bu kurumlar, KSS alanında en çok üretken olan ülkelerle de benzerlikler göstermektedir.

Tablo 6. En Çok Atıf Alan Yazarlar, Çalışmalar ve Kaynaklar

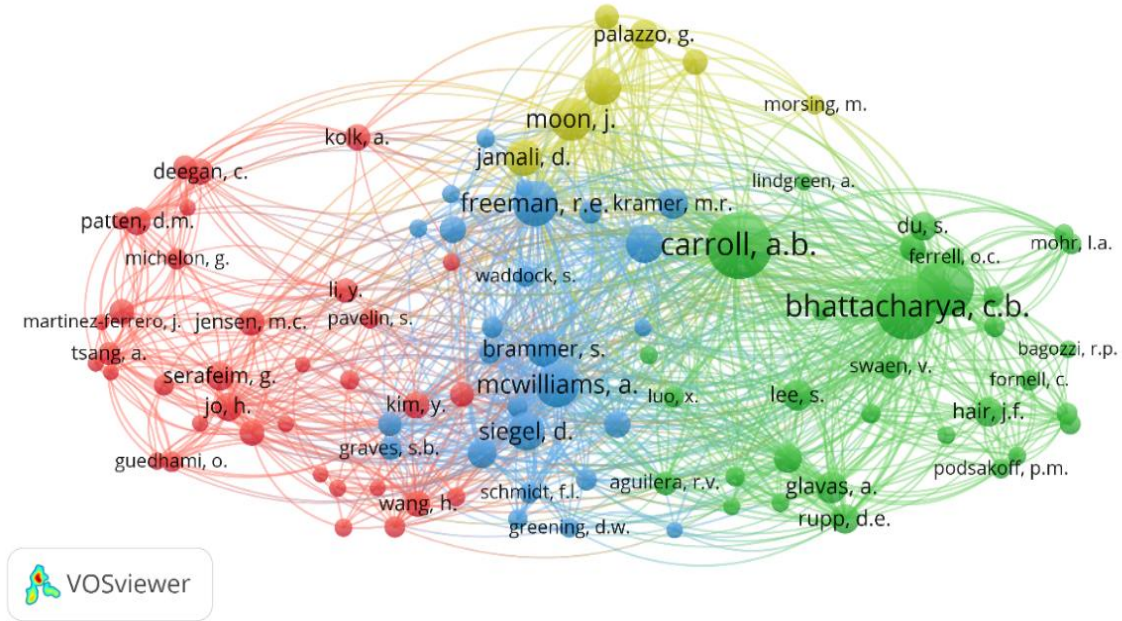
S. No.	Yazar	Makale İsmi	Kaynak	Yıl	Toplam Atıf
1	Lins, K.V., Servaes, H., Tamayo, A.	Social Capital, Trust, and Firm Performance: The Value of Corporate Social Responsibility during the Financial Crisis	Journal of Finance	2017	729
2	He, H., Harris, L.	The impact of Covid-19 pandemic on corporate social responsibility and marketing philosophy	Journal of Business Research	2020	377
3	Jamali, D., Karam, C.	Corporate Social Responsibility in Developing Countries as an Emerging Field of Study	International Journal of Management Reviews	2018	339
4	White, K., Habib, R., Hardisty, D.J.	How to SHIFT consumer behaviors to be more sustainable: A literature review and guiding framework	Journal of Marketing	2019	329
5	Chen, Y.-C., Hung, M., Wang, Y.	The effect of mandatory CSR disclosure on firm profitability and social externalities: Evidence from China	Journal of Accounting and Economics	2018	303
6	Dyck, A., Lins, K.V., Roth, L., Wagner, H.F.	Do institutional investors drive corporate social responsibility? International evidence	Journal of Financial Economics	2019	282
7	Liang, H., Renneboog, L.	On the Foundations of Corporate Social Responsibility	Journal of Finance	2017	237
8	Yawar, S.A., Seuring, S.	Management of Social Issues in Supply Chains: A Literature Review Exploring Social Issues, Actions and Performance Outcomes	Journal of Business Ethics	2017	234
9	McGuinness, P.B., Vieito, J.P., Wang, M.	The role of board gender and foreign ownership in the CSR performance of Chinese listed firms	Journal of Corporate Finance	2017	231
10	El Akremi, A., Gond, J.-P., Swaen, V., De Roeck, K., Igalens, J.	How Do Employees Perceive Corporate Responsibility? Development and Validation of a Multidimensional Corporate Stakeholder Responsibility Scale	Journal of Management	2018	226

Tablo 6’da en çok atıf alan yazarlar, çalışma isimleri, kaynakları ve yıl sayısı ile toplam atıf sayılarına yer verilmiştir. Burada en çok atıf alan yazar ve makale 729 atıf ile Lins ve ark.’nın 2017 yılında yazdıkları ve Journal of Finance dergisinde yayınlattıkları “Social Capital, Trust, and Firm Performance: The Value of Corporate Social Responsibility during the Financial Crisis” adlı makaledir. İkinci sırada 377 atıf ile He ve Harris’in 2020 yılında yazdıkları ve Journal of Business Research dergisinde yayınlattıkları “Corporate Social Responsibility in Developing Countries as an Emerging Field of Study” adlı makale gelmektedir. Üçüncü sırada ise 339 atıf ile Jamali ve Karam’ın 2018 yılında yazdıkları ve International Journal of Management Reviews dergisinde yayınlattıkları “Corporate Social Responsibility in Developing Countries as an Emerging Field of Study” adlı makale gelmektedir.

Şekil 7. En Çok Atıf Alan Yazar Görseli

Şekil 7’de en çok atıf alan yazarların görseli verilmiştir. İlk sırada Lins toplamda 1011 atıf ile yer almaktadır. Zaten Lins, en üretken yazarlar listesinde de ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada 729 atıf ile Servaes yer almaktadır. Üçüncü sırada ise 729 atıf ile Tamayo yer almaktadır. Tablo 3’le uyumlu olarak yine García-Sánchez, Martínez-Ferrero, Wang, Y. Kim ve S. Kim gibi yazarlar en çok atıf alan yazarlar olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Şekil 8. Birlikte Atıf Verme Görseli

Şekil 8, birlikte atıf verme görselini oluşturmaktadır. Birlikte atıf, en az iki yazarın bir yazara verdiği atıf sayısı olarak ortaya çıkmaktadır (Small, 1973). KSS alanında da birlikte atıfta ilk sırada Carroll yer almaktadır. Devamında ise Bhattacharya ve Freeman yer almaktadır. Sonrasında ise Siegel, Jamali ve Moon gelmektedir.

Tablo 7. En Çok Kullanılan Anahtar Kelimeler

S. No.	Anahtar Kelime	Sayı	Yüzde (%)
1	Corporate Social Responsibility (Kurumsal Sosyal Sorumluluk)	4,210	75,4
2	Sustainability (Sürdürülebilirlik)	397	7,1
3	Sustainable Development (Sürdürülebilir Kalkınma)	339	6,1
4	Corporate Governance (Kurumsal Yönetişim)	233	4,2
5	Financial Performance (Finansal Performans)	153	2,7
6	China (Çin)	126	2,3
7	Economic and Social Effects (Ekonomik ve Sosyal Etkiler)	126	2,3

* Corporate Social Responsibility, CSR, Corporate Social Responsibility (CSR), Corporate Social Responsibilities (CSR) birleştirilerek "Corporate Social Responsibility" olarak ele alınmıştır.

Tablo 7, en çok kullanılan anahtar kelimeleri göstermektedir. Konuyla alakalı doğal olarak en çok kullanılan anahtar kelime Kurumsal Sosyal Sorumluluk kavramıdır ve çalışmaların %75'inde yer almıştır. Yine konuyla alakalı olarak sürdürülebilirlik kavramı %7, sürdürülebilir kalkınma kavramı da %6 olarak en çok kullanılan kelime kavramları olarak karşımızda durmaktadırlar. Devamında kurumsal yönetişim, finansal performans, Çin ve ekonomik ve sosyal etkiler kavramları gelmektedir. Literatürde KKS ile sürdürülebilirlik çalışmaları sıkça yapılmıştır (Wu & Lin, 2022).

- Anahtar kelime olarak en çok Kurumsal Sosyal Sorumluluk kavramı kullanılmış,
- En üretken kurum Hong Kong Polytechnic University olmuş,
- En çok atıf yazar Lins'e yapılmış.
- Birlikte atıf vermede en çok atıf Carroll'a verilmiş ve
- En çok atıf alan makale ise Lins ve ark.'nın 2017 yılında yazdıkları "Social Capital, Trust, and Firm Performance: The Value of Corporate Social Responsibility during the Financial Crisis" adlı makale olmuştur.

Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlar, KSS alanında bibliyometrik analiz çalışması gerçekleştiren Meseguer-Sánchez ve ark. (2021), Zainuldin ve Lui'nin (2022) ve Chu ve ark.'nın (2022) sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu kapsamda araştırmanın sonuçları literatürle desteklenmektedir.

Bu çalışma sonucunda KSS alanında çalışma isteyen araştırmacılara rehberlik edecek ve yol gösterecek bir çalışma ortaya çıkmıştır. Araştırmanın boşlukları olarak ileriki araştırmalar için öneri niteliğinde şunlar söylenebilir: KSS kavramı temelinde dönemi beş yıla sınırlı tutmayı on ya da yirmi yıllık bir sürece bakılabilir. KSS kavramının yanına ikinci bir kavram daha ekleyip araştırma yapılabilir. SCOPUS yerine diğer önemli bir veri tabanı olan Web of Science (WoS) veri tabanını kullanılabilir. Araştırmanın kısıtları olarak da belli bir dönemin seçilmesi, bir alan üzerinden hareket edilmesi, veri tabanı seçimi ve sadece makale çalışmalarının ele alınması gibi kısıtlar sayılabilir.

KAYNAKÇA

- Ayhan, E., Çolak, A. ve Önder, M. (2022). Türkiye'deki kamu yönetimi çalışmalarının eğilimi: 1990-2019 yılları arasında aid'de yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(1), 1-28. doi:10.17153/oguibf.949913
- Boshoff, N. ve Akanmu, M. A. (2018). Scopus or web of science for a bibliometric profile of pharmacy research at a Nigerian university? *South African Journal of Libraries and Information Science*, 83(2). doi:10.7553/83-2-1682
- Burke, L. ve Logsdon, J. M. (1996). How corporate social responsibility pays off. *Long Range Planning*, 29(4), 495-502. doi:10.1016/0024-6301(96)00041-6
- Carroll, A. B. (1979). A Three-dimensional conceptual model of corporate performance. *The Academy of Management Review*, 4(4), 497. doi:10.2307/257850
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48. doi:10.1016/0007-6813(91)90005-G
- Carroll, A. B. (2008). *A history of corporate social responsibility*. (A. Crane, D. Matten, A. McWilliams, J. Moon ve D. S. Siegel, Ed.) (C. 1). Oxford University Press. doi:10.1093/oxfordhb/9780199211593.003.0002
- Carroll, A. B. ve Shabana, K. M. (2010). The business case for corporate social responsibility: A review of concepts, research and practice. *International Journal of Management Reviews*, 12(1), 85-105. doi:10.1111/j.1468-2370.2009.00275.x
- Chapple, W. ve Moon, J. (2005). Corporate social responsibility (CSR) in Asia: A seven-country study of CSR web site reporting. *Business & Society*, 44(4), 415-441. doi:10.1177/0007650305281658
- Chen, Y.-C., Hung, M. ve Wang, Y. (2018). The effect of mandatory CSR disclosure on firm profitability and social externalities: Evidence from China. *Journal of Accounting and Economics*, 65(1), 169-190. doi:10.1016/j.jacceco.2017.11.009
- Chu, M., Muhamad, H. B., Mustapha, M. B., San, O. T., Zan, F., & Jia, X. (2022). Research trends in corporate social responsibility and innovation: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 14(21), 1-19. doi:10.3390/su142114185
- Clarkson, M. B. E. (1995). A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance. *The Academy of Management Review*, 20(1), 92-117. doi:10.2307/258888
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E. ve Herrera, F. (2011). An approach for detecting, quantifying, and visualizing the evolution of a research field: A practical application to the Fuzzy Sets Theory field. *Journal of Informetrics*, 5(1), 146-166. doi:10.1016/j.joi.2010.10.002

- Commission of the European Communities. (2006). Implementing the partnership for growth and jobs: making europe a pole of excellence on corporate social responsibility. Commission of the European Communities: Brussels, Belgium.
- Dahlsrud, A. (2008). How corporate social responsibility is defined: An analysis of 37 definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15(1), 1-13. doi:10.1002/csr.132
- Dyck, A., Lins, K. V., Roth, L. ve Wagner, H. F. (2019). Do institutional investors drive corporate social responsibility? International evidence. *Journal of Financial Economics*, 131(3), 693-714. doi:10.1016/j.jfineco.2018.08.013
- Feng, Y., Zhu, Q. ve Lai, K.-H. (2017). Corporate social responsibility for supply chain management: A literature review and bibliometric analysis. *Journal of Cleaner Production*, 158, 296-307. doi:10.1016/j.jclepro.2017.05.018
- Flammer, C. (2013). Corporate social responsibility and shareholder reaction: The environmental awareness of investors. *Academy of Management Journal*, 56(3), 758-781. doi:10.5465/amj.2011.0744
- García-Sánchez, I.-M., Frías-Aceituno, J.-V. ve Rodríguez-Domínguez, L. (2013). Determinants of corporate social disclosure in Spanish local governments. *Journal of Cleaner Production*, 39, 60-72. doi:10.1016/j.jclepro.2012.08.037
- Garriga, E. ve Melé, D. (2004). Corporate social responsibility theories: Mapping the territory. *Journal of Business Ethics*, 53(1/2), 51-71. doi:10.1023/B:BUSI.0000039399.90587.34
- Handoko, L. H. (2020). Bibliometric analysis and visualization of Islamic economics and finance articles indexed in Scopus by Indonesian authors. *Science Editing*, 7(2), 169-176. doi:10.6087/kcse.213
- Jamali, D. ve Mirshak, R. (2007). Corporate social responsibility (CSR): Theory and practice in a developing country context. *Journal of Business Ethics*, 72(3), 243-262. doi: 10.1007/s10551-006-9168-4
- Jamali, D. ve Karam, C. (2018). Corporate social responsibility in developing countries as an emerging field of study. *International Journal of Management Reviews*, 20(1), 32-61. doi:10.1111/ijmr.12112
- Julius, R., Abd Halim, M. S., Abdul Hadi, N., Alias, A. N., Mohd Khalid, M. H., Mahfodz, Z. ve Ramli, F. F. (2021). Bibliometric analysis of research in mathematics education using scopus database. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 17(12), em2040. doi:10.29333/ejmste/11329
- Jonek-Kowalska, I.; Zielinski, M. (2020). How CSR affects polish enterprises. *European Research Studies Journal*, J, 23, 785–803.
- Karagiorgos, T. (2010). Corporate social responsibility and financial performance: An empirical analysis on greek companies, 13(4), 85-108.
- Kaur, J., Radicchi, F. ve Menczer, F. (2013). Universality of scholarly impact metrics. *Journal of Informetrics*, 7(4), 924-932. doi:10.1016/j.joi.2013.09.002
- Khiste, G. P. ve Paithankar, R. R. (2017). Analysis of Bibliometric term in Scopus. *International Journal of Library Science and Information Management (IJLSIM)*, 3(3), 81-88.
- Krauskopf, E. (2018). A bibliometric analysis of the Journal of Infection and Public Health: 2008–2016. *Journal of Infection and Public Health*, 11(2), 224-229. doi:10.1016/j.jiph.2017.12.011
- Lantos, G. P. (2001). The boundaries of strategic corporate social responsibility. *Journal of Consumer Marketing*, 18(7), 595-632. doi:10.1108/07363760110410281
- Lee, S., Seo, K. ve Sharma, A. (2013). Corporate social responsibility and firm performance in the airline industry: The moderating role of oil prices. *Tourism Management*, 38, 20-30. doi:10.1016/j.tourman.2013.02.002
- Lee: Y. ve Carroll, C. E. (2011). The Emergence, variation, and evolution of corporate social responsibility in the public sphere, 1980–2004: The Exposure of Firms to Public Debate. *Journal of Business Ethics*, 104(1), 115-131. doi:10.1007/s10551-011-0893-y
- Li, S., Spry, L. ve Woodall, T. (2021). Corporate social responsibility and corporate reputation: A bibliometric analysis. *Journal of Construction Materials*, 2(3), 1-9. doi:10.36756/JCM.v2.3.2
- Lievrouw, L. A. (1989). The invisible college reconsidered: bibliometrics and the development of scientific communication theory. *Communication Research*, 16(5), 615-628. doi:10.1177/009365089016005004
- Lins, K. V., Servaes, H. ve Tamayo, A. (2017). Social capital, trust, and firm performance: The value of corporate social responsibility during the financial crisis. *Journal of Finance*, 72(4), 1785-1824. doi:10.1111/jofi.12505

- Majumdar, M., Alam, Q., Coghill, K. ve Samaratunge, R., (2008). Challenges of the corporate social responsibility practices in developing countries, Proceedings of the 22nd Australian and New Zealand Academy of Management Conference: Managing in the Pacific Century. Australia, (Ed.) M., Wilson, 1-23.
- Meseguer-Sánchez, V., Gálvez-Sánchez, F. J., López-Martínez, G. ve Molina-Moreno, V. (2021). Corporate social responsibility and sustainability. a bibliometric analysis of their interrelations. *Sustainability*, 13(4), 1636. doi:10.3390/su13041636
- Mongeon, P. ve Paul-Hus, A. (2016). The journal coverage of Web of Science and Scopus: A comparative analysis. *Scientometrics*, 106(1), 213-228. doi:10.1007/s11192-015-1765-5
- Noyons, C. M. (2004). Science maps within a science policy context: improving the utility of science and domain maps within a science policy and research management context. H. F. Moed, W. Glänzel ve U. Schmoch (Ed.), *Handbook of Quantitative Science and Technology Research* içinde (ss. 237-255). Dordrecht: Springer Netherlands. doi:10.1007/1-4020-2755-9_11
- Prado-Lorenzo, J.-M., Gallego-Alvarez, I. ve Garcia-Sanchez, I. M. (2009). Stakeholder engagement and corporate social responsibility reporting: The ownership structure effect. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 16(2), 94-107. doi:10.1002/csr.189
- Reyes-Menendez, A., Saura, J. R. ve Thomas: B. (2020). Exploring key indicators of social identity in the #MeToo era: Using discourse analysis in UGC. *International Journal of Information Management*, 54, 102129. doi:10.1016/j.ijinfomgt.2020.102129
- Sheehy, B. ve Farneti, F. (2021). Corporate social responsibility, sustainability, sustainable development and corporate sustainability: what s the difference, and does it matter? *Sustainability*, 13(11), 5965. doi:10.3390/su13115965
- Small, H. (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between two documents. *Journal of the American Society for Information Science*, 24(4), 265-269. doi:10.1002/asi.4630240406
- Smith, N. C. (2001). Changes in corporate practices in response to public interest advocacy and actions: the role of consumer boycotts and socially responsible consumption in promoting corporate social responsibility In P. N. Bloom, & G. T. Gundlach (Eds.), *Handbook of marketing and Society* (pp. 140-161). SAGE Publications, Inc., <https://dx.doi.org/10.4135/9781452204765.n7>
- Sweileh, W. M. (2018). Research trends on human trafficking: A bibliometric analysis using Scopus database. *Globalization and Health*, 14(1), 106. doi:10.1186/s12992-018-0427-9
- Van Eck, N. J. ve Waltman, L. (2007). Bibliometric mapping of the computational intelligence field. *International Journal of Uncertainty, Fuzziness and Knowledge-Based Systems*, 15(05), 625-645. doi:10.1142/S0218488507004911
- Waddock, A., Bodwell, C. ve Graves: B. (2002). Responsibility: The new business imperative. *Academy of Management Perspectives*, 16(2), 132-148. doi:10.5465/ame.2002.7173581
- Wagner-Tsukamoto: (2019). In search of ethics: From Carroll to integrative CSR economics. *Social Responsibility Journal*, 15(4), 469-491. doi:10.1108/SRJ-09-2017-0188
- WBCSD. (2001). CSR definition. World Business Council for Sustainable Development, Retrieved from <http://www.wbcsd.org/work-program/business-role/previous-work/corporate-social-responsibility.aspx>
- Wu, L. ve Jin, S. (2022). Corporate social responsibility and sustainability: From a corporate governance perspective. *Sustainability*, 14(22), 1-15. doi:10.3390/su142215457
- Ye, N., Kueh, T.-B., Hou, L., Liu, Y. ve Yu, H. (2020). A bibliometric analysis of corporate social responsibility in sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 272, 122679. doi:10.1016/j.jclepro.2020.122679
- Yetim, B. ve Uğurluoğlu, Ö. (2021). Sağlık sektöründe dönüşümcü liderlik ile ilgili yapılmış olan çalışmaların içerik analizi ile incelenmesi. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. doi:10.25287/ohuibf.825882
- Zainuldin, M. H. ve Lui, T. K. (2022). A bibliometric analysis of CSR in the banking industry: A decade study based on Scopus scientific mapping. *International Journal of Bank Marketing*, 40(1), 1-26. doi:10.1108/IJBM-04-2020-0178
- Zupic, I. ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472. doi:10.1177/1094428114562629

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde ÖHÜİİBF Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazar(lar)ına aittir. Bu çalışma ikincil verilerden meydana geldiği için herhangi bir etik iznine gerek yoktur.

Yazar Katkıları : Yazarlar eşit oranda katkı sunmuştur.

Çıkar Beyanı : Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement : : The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of detection of a contrary situation, ÖHÜİİBF Journal does not have any responsibility and all responsibility belongs to the author (s) of the study. Since this study consists of secondary data, no ethical permission is required.

Author Contributions : The authors contributed to this work equally.

Conflict of Interest : There is no conflict of interest between the authors.
